

Homér

Ílias

překlady: Otmar Vaňorný, Rezek 1996, podle 3. vydání z roku 1942.
Vl. Šrámek, Academia 2010.

Achilleus a Patroklos

IX, 663-68

I Achilleus usnul uvnitř pevného stanu
a po jeho boku ležela žena, kterou unesl z Lesbu,
Diomedee, Ferbantova dcera planoucích tváří.
Patroklos ležel na druhém konci a s ním štíhlá Ifis,
kterou mu dal jasný Achilleus,
když dobyl Skyros, Enyeův hrad na skále nad mořem.

XVIII, 22-27, 79-82

Dořekl [Antilochos] a syna Peleova
zahalil šerý mrak hoře. Rukama nabral
z ohniště prach a vmetl si jej
do vlasů kolem zsinalé tváře, kterou znetvořil smutek.
Potom i šat jeho čistý byl ztřísněn popelem černým;
ležel tam roztažen v prachu
a špinil a rval si rukama kadeře.

...

Matko – všecko mi splnil olympský vládce,
ale proč, proč jen, když Patroklos padl, můj druh,
který z všech přátel mi byl milejší než vlastní hlava!

Hektor a Andromaché

VI, 365-368, 409-465, 484-493

Hektor: „Zaběhnu domů, spatřit svou čeleď, ženu a chlapce maličkého.
Vždyť člověk neví, zda se k nim vrátí,
nezhubí-li ho bozi danajskou rukou!“

...

Teď se s ní setkal! Za ní se blížila chůva v náruči s chlapcem,
útlým a vesele žvatlajícím,
synkem Hektorovým, pěkným jak hvězdička něžná. ...
Stanul a pozoroval s tichým úsměvem hocha.
Andromache se přiblížila však v slzách,
stiskla mu ruku a zašeptala:
„... A nikdy nepomyslíš na své maličké dítě

a na mne nešťastnou, brzy již vdovu po Hektorovi,
až tě zabijí při smělé zteči Danaové. ...
Tys mi, Hektore, teď otcem i matkou,
bratrem i jediným mužem.
Slituj se nade mnou, zůstaň tu s námi na strážné věži
a nečň z dítěte sirotka a z ženy vdovu!“ ...
Na to jí odpověděl Hektor s vlající přilbou:
„Myslíš, že mne to netrápí všechno, má drahá?
Bál bych se však Trojanů a jejich žen,
které za sebou po zemi vlečou svá roucha,
jestliže bych teď jako zbabělec sprostý zdržel se boje. ...
Není mi však tolik žel osudu trojského lidu, ...
jako je mi žel tebe,
až tě Achajec v kovové zbroji povleče zoufalou
do otroctví,
až budeš v Argu na cizím stavu tkát cizím
a vodu až budeš nosit z pramene hypereiského
či z pramene messeiského
s odporem, ale uštvána tíhou nutnosti kruté,
a lidé budou si na tebe, otrokyni, pak ukazovat.... “ ...
Hektor vzal sám na ruku chlapce,
zlíbal ho a zvolal k Diovi Otci a k ostatním bohům:

...
Umlkl. Položil synka v náruč své choti
a ta ho přitiskla k vonícím prsům,
usmívajíc se a slzíc. Hektor se zahleděl s lítostí na ni,
pohládl ženu a řekl:
„Duše má, nermuť se zbytečně pro mne!...
Jdi domů a starej se o ženské dílo,
roucha a tkaniva jemná a otrokyně
žeň po jejich práci! Válka je starostí mužů,
všech mužů a ze všech ilijských synů nejdříve má!“

...
Lkaly tak pro Hektora, ač dosud byl živ v paláci jeho:
tušily, že se už nevrátí nikdy z bitevní vřavy,
že nikdy neunikne vraždícím rukám nepřátel.

Andromaché v Eurípidově tragédii Andromaché 222-225 (můj překlad)

Milý Hektore, to já jsem se s tebou
ráda milovala, i když tě zviklala bohyně lásky,
a nabídla jsem svůj prs i nevlastním dětem,
jen abych tě nezarmoutila.

Odysseia

překlady:

Otmar Vaňorný, Rezek 1996, podle 3. vydání z roku 1943.

Vladimír Šrámek, Naše vojsko 1987 (překlad z r. 1940)

Odysseus a Kalypsó

V, 149-158

Znajíc Diovu vůli, chvátala nymfa
k Odysseovi a našla jej na mořském břehu.
Seděl a zrak mu neosýchal. V žalu se vlekl
život, který byl zpočátku sladký, jen v touze po domově;
nymfy se přesytil dávno. Za jasných nocí uléhal sice
nechtě na měkké lože v jeskyni její,
proti své vůli a jen z vůle její,
přes den však sedal po skaliskách a v písečných dunách,
a pro slzy neviděl dále, do nichž zoufale zíral
přes vodní pláně.

Kalypsó, vznešená nymfa, pak spěchala k chrabrému
reku,
neboť to Diův byl vzkaz, jež slyšela od Herma právě.
Seděl na břehu zas, jak shledala. Nikdy mu oči
od slz nebyly suché, a věk se mu rozplýval sladký
v teskotě po milé vlasti – již neměl záliby v nymfě.
Ovšem za nočních dob byl s nymfou, donucen k tomu,
v její jeskyni duté a lehal s ní – chtějící nechtě.
Zato však po celý den pak na skalách seděl a březích,
slzami, sténáním žalným a bolestmi rozrýval srdce,
za mořskou nezmornou pláň pln pláče se dívaje stále.

V, 201-227

Když žízeň i hlad svůj dosyta ukojili,
počala mluvíti jasná Kalypsó:
— Láertův synu, štvaný ithacký králi,
opravdu tedy mě opustit chceš? Toužíš skutečně domů?
Jeď si! Kdybys však věděl, co vytrpíš ještě,
než staneš na rodné půdě,
zůstal bys v jeskyni se mnou a stal se – nesmrtelným!
Toužíš tak po své ženě, to po ní tak nemužně vzdycháš?
Snad nejsem horší než ona? Jsem ošklivější?
Či hůře jsem rostlá?
Jak můžeš srovnávat tělo a tvář smrtelné ženy
s bohyní nesmrtelnou!
Odpověděl jí Odysseus chytrý:
— Vznešená bohyně, nezlob se proto! Víím dobře,
oč ty jsi půvabnější i tváří i tělem
než moudrá Pénélopeia.

Je smrtelná pouze – a tys věčné mládí!
Přece však toužím po ní a toužím spatřit svůj domov.
Jestliže teď mi bozi roztrhají vor na moři rudém,
snesu i to! Snesl jsem přece již tolik,
Prožil jsem tolik, že ztvrdlo mi srdce:

hrůzy běsnících bouří a hrůzy bojišť.
Ať tedy přijde i to!
Zapadlo slunce a nastal večerní soumrak.
Vešli do lůna sluje a v zákoutí jejím
se oddali rozkoším lásky. Usnuli na jednom loži.

Odysseus a Kirké

X, 292-301

Slyš mne však dále! Až se tě Kirké pak dotkne
dlouhým svým prutem, nemař ni chvíle,
vytrhni rychle ostrý svůj meč a skoč prudce po ní,
jak bys ji chtěl zabít.
Z úzkosti bude tě lákati v lože. Neodmítej ji,
vyproští-li tvé druhy
a tobě dá vše, co hostu dá žena.
Dříve však dej ty jí přísahat svatou přísahou bohů,
že nechce jiného nic a neurve tobě mužství a sílu,
až budeš nahý.

325-347

— Kdo jsi? Odkud jsi přišel? Mluv!
Kde jsi se zrodil? Proč tě mé šťávy neproměnily?
Žádný muž dosud nesnesl nápoje toho z těch, kdo jej pili!
Usrkli sotva – v tobě však cítím neznámou sílu!
Jsi snad Odysseus, o němž mi řekl vrah Argův se zlatým prutem,
že přijde, že z Tróje se vrací s rychlou svou lodí
a přistál již u mnoha břehů?
Zastrč svůj meč a lehni si se mnou!
V rozkoši zapomeneme na to, co bylo.
Zahleděla se upřeně na mne. A já jsem jí řekl:
— Kirké, jak můžeš jen chtít, abych se přiblížil k tobě,
když jsi mé druhy ve vepře začarovala,
mne sama toužíš svobody zbavit – a teď mě lákáš,
abych šel do ložnice a lehl si s tebou!
Vím, až budu nahý, urveš mně mužství a sílu!
Nepůjdu s tebou spát, nymfo, jestliže neodpřísáhneš
přísahou těžkou,
že jiného nechceš nic a neublížíš mi!
Odříkala mi chvatně vše, co jsem chtěl.
Pak jsem ulehl s Kirkou na její vonné lůžko.

Odysseus a Penelopa

XXIII, 205-217

Umlkl. Zachvěla se, když poznala tajemství
Odysseovo.

Zavzlykala a skočila k němu, objala, líbala hlavu
a šeptala chvatně:

— Odpuť mi, Odyssee! Byls vždycky dobrý a moudrý!

Bozi nás zkoušeli těžce;

příliš velikým štěstím zdálo se jim,

žít tak, jak jsme žili,

v rozkoši mládí až do pozdních let.

A proto se nezlob, drahý, a odpuť,

že jsem tě nepřivítala, sotva jsem vešla.

Děsivalo se srdce, že přijde člověk,

který mě zmámí slovy. Kolik jich po světě chodí

takových – !

XXIII, 289-296, 300-301

Zatím Eurynomé a pěstounka chystaly lůžko,
jemné to lůžkové prádlo, a přitom louče jim plály.
Když pak, pílice kvapně, jim pevné už ustlaly lůžko,
stařena, chtějící spát, zas do domu odešla nazpět.
Komorná Eurynomé jim k ložnici vůdkyní byla,
ani se na lůžko brali, a v rukou světlo jim nesla.
Když pak je zavedla k lůžku, šla nazpět, a vládci se brali
radostně pospolu k místu, kde dávné lůžko jim stálo. ...
Oni když rozkošné lásky již dosyta užili oba,
řečmi se bavili spolu, a vyprávěl jeden i druhý: (V)

Zatím již Eurykleia a Eurynomé
vystlaly lože měkkými rouchy
při záři pochodní.
Když ustlaly lůžko, stařena odešla do svojí komory spát.
Eurynomé však vedla krále a královnu
na lože,
před nimi běžíc s vysokou pochodní.
Vešli.
Služka vyklouzla tiše, zhasl svit na prahu.
A ti dva zapomněli všech strastí a ulehli na lože,
jako by nebylo dlouhých dvaceti let. (Š)

